

תכנית התואר השני בעיצוב אורבני (M.Urb.Des))

ראש התכנית: פרופ' אדר' אלס ורבקל
רכזת אקדמית: אדר' נעה אפל
רכזת מנהלית: יולי אמיר
רכזת פרויקטים ואירועים: ימסר בהמשך

טלפון עיצוב אורבני: 052-3882981
טלפון בית הנסן: 02-5636684
פקס: 02-5631592

דואר אלקטרוני: urbdes@bezalel.ac.il

סגל הוראה

אדר' מירב בטט
ד"ר אדר' מרטין הרשנזון
ד"ר נועה רובין
אדר' נעה אפל
אדר' סנאן עבד אל קאדר
אדר' עדי סלע וינר
אדר' עופר מנור
עמיר בלבן
פרופ' אדר' צבי אפרת
ד"ר תמר ברגר
אדר' שמוליק גרואג

פרופ' אדר' נוף אליסה רזנברג
פרופ' אדר' אלס ורבקל
ד"ר אדר' ארז גולני סולומון
ד"ר אריאל הנדל
אדר' גנית מייזליץ כסיף
אדר' דניאלה פוסק
ד"ר חוסני שחאדה
ד"ר אדר' יוסי קליין
אדר' לינור לנקין
פרופ' אדר' מייק טרנר
דר' אדר' מיכל ברייאר
אדר' אלון שריג

התכנית בעיצוב אורבני בבצלאל, מובילה כפלטפורמה אקדמית לניהול שיח וידע על העיר ועירוניות בישראל ובעולם ופועלת כרשת של שיתופי פעולה מקומיים ובינלאומיים. התכנית מהווה צומת תיאורטי ומקצועי לדיון בסוגיות עיצוביות ותכנוניות בעיר. התכנית דוגלת במצוינות אקדמית ומציעה מגוון קורסים המכשירים את בוגרי התכנית למעצבים אורבניים ולחוקרים בעלי עולם מושגים תיאורטי עדכני, שיתרמו לשיח ולפרקטיקה העירוניים בישראל ובעולם. הלימוד והמחקר התיאורטיים משמשים בסיס ידע לעבודת הסטודיו המהווה שדה מחקר ופעולה חלוציים ומתווי דרך בעיצוב אורבני. עבודת הסטודנטים והמרצים בתכנית מבוססת על יצירת מעורבות אקטיבית של התכנית, הסגל והסטודנטים בחיים העירוניים בישראל בכלל ובירושלים בפרט. השיח המקומי והבינלאומי על הסביבה הבנויה הניחו את העיר והעירוניות במרכז תשומת הלב, והקונטקסט העירוני הפך להיות מוקד למחקרים רבים בארץ ובעולם. באותה העת, העלייה במודעות החברתית והתסכול ממצב הדיור שהובילו למחאות ברחבי העולם איששו שוב את מרכזיותה של העירוניות בחברה ואת חשיבות העיר, המרחב הציבורי והרחוב. כתוצאה, החיפוש הנמשך אחר צורת חיים בת קיימא וברת השגה העלה באופן חסר תקדים בעת החדשה, את חשיבות העיצוב האורבני היום בארץ ובעולם. במיוחד במשבר העולמי הנוכחי, המרחב האורבני קיבל משמעויות ותפקידים חדשים ועובר טרנספורמציה ללא תקדים, המדגיש את הצורך לחשיבה מחדש על עיצוב המרחב האורבני. התכנית מבוססת על תחומי ידע מגוונים ובמרכזה זיקה בין לימודי הסטודיו לבין לימודי הקורסים התיאורטיים והמתודולוגיים. הדיון והמחקר בתכנית עוסקים בין היתר בסוגיות כגון: המרחב הציבורי בעיר העכשווית, אקולוגיות עירוניות (נוף, סביבה וקיימות), קהילות ואקטיביזם עירוני, התחדשות עירונית, גבולות המטרופולין, נופים היסטוריים אורבניים, היסטוריה וזיכרון בעיר העכשווית, תבניות חדשניות בארגון העיר ועוד.

פרופ' אדר' אלס ורבקל, ראש תכנית התואר השני בעיצוב אורבני, בצלאל.

מבנה התכנית לפי חטיבות
התכנית מבוססת על שתי חטיבות לימוד ודיון עיקריות:

חטיבה 1 – לימודי עיצוב

1. מעבדות פרויקט גמר:
בחטיבה זו עוסקים הסטודנטים במשך ארבעה סמסטרים בעיצוב ותכנון סוגיות אורבניות שונות. לימוד זה נעשה מתוך הבנה שלצד המימד מקצועי של העשייה, יש משמעות אקדמית ומחקרית הנובעת מתוך עשייה זו.

2. תשתיות בעיצוב אורבני:
אל לימודי המעבדה מצורפים מקצועות התמך של כלים דיגיטליים לעיצוב אורבני, שיטות מיפוי, הליכי תכנון, שיטות ומתודולוגיות בעיצוב אורבני ותכנון ערים, כלכלה עירונית, תחבורה, ניהול ומדיניות אורבנית. נושאים אלו מזימים את עבודת המעבדות באופן שוטף.

חטיבה 2 – תיאוריה והיסטוריה של תבנית עיר

1. לימודים עיוניים:
קורסי ליבה (חובה) ובחירה: הקורסים נבחרו בשל הרצון לדון בעיר כתופעה היסטורית תרבותית, חברתית וכלכלית ולעסוק בפרדיגמות התכנוניות שנהגו במאתיים השנים האחרונות.

2. סמינרים:
מאפשרים התעמקות בנושאים ממוקדים המהווים חלק מהפן העיוני של הלימוד ועוסקים בנושאים מגוונים כגון ירושלים-כתופעה היסטורית, אוניברסאלית, קונפליקטואלית וכעיר שאיננה שייכת רק לתושביה; העיר המודרנית כתופעה פוליטית, תרבותית וחברתית.

בנוסף, קולוקיום - סדרת הרצאות אורח בתחומים מגוונים תינתן אחת לשבועיים והשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

היקף ותקופת הלימודים

משך הלימודים- כולל פרויקט גמר, הינו שנתיים.
הלימודים יתקיימו בבית הנסן, רחוב גדליהו אלון 14 ירושלים, וכן בבצלאל- המחלקה לארכיטקטורה, רחוב בצלאל 1 ירושלים
ימי הלימוד: רביעי ושישי.

הדרישות הלימודיות כוללות 46 נ"ז, ע"פ החלוקה הבאה:
מעבדות: 22 נ"ז (כולל פרויקט גמר וקורס תומך כתיבה)
לימודים עיוניים: 10 נ"ז

סמינרים: 12 נ"ז

קורסי בחירה: 2 נ"ז

דרישות התכנית לקבלת תואר מוסמך בעיצוב אורבני

דרישות מעבר משנה לשנה

1. צבירת 46 נ"ז אקדמיות במסגרת קורסי התוכנית.
2. מילוי סך החובות האקדמיות כפי שנקבעו בקורסי התכנית לרבות השתתפות במהלך השנתיים הראשונות ללימודים בסדרת ההרצאות של התכנית.
3. השתתפות בשנה ב' בסדנאות פרויקט הגמר
4. השתתפות ונוכחות מלאה בקולוקוויום המחלקתי לאורך תקופת הלימודים
5. עמידה בכל מטלות הקורסים שפורטו לעיל, על פי לוח הזמנים הנדרש על ידי המרצים. דרישות אלו כוללות הכנת ביבליוגרפיה, הגשת עבודות ביניים ועבודות מסכמות בכתב.
6. הגשת 2 עבודות בהיקף עבודה סמינריונית מתוך 3 קורסי הסמינר הנלמדים במהלך התכנית. חובת הגשת עבודת סמינריונית במסגרת סמינר ירושלים ועבודה סמינריונית נוספת לבחירה. עבור סמינר הבחירה השלישי תידרש עבודה בהיקף שווה ערך לעבודת רפרט.*
7. קבלת ציון 75 לפחות בשיעורי המעבדות.
8. קבלת ציון ממוצע של 75 לפחות בכלל קורסי התכנית.
9. החזרת כל הציוד והספרים הנמצאים ברשות הסטודנט ושייכים לאקדמיה.
10. כניסה למעבדה מותנת בציון עובר במעבדה המקדימה לה (כולל פרויקט גמר).

* היקף עבודה סמינריונית הינו בין 6000-8000 מילים והיקף עבודת רפרט הינו 2500-3000 מילים.

תנאי מעבר משנה א' לשנה ב'

בסוף שנה א' תבדוק ועדת ההוראה את מצבם הלימודי של הסטודנטים. לצורך מעבר משנה א' לשנה ב' בתכנית על כל סטודנט לקבל ציון של 75 לפחות בקורסי המעבדה, ציון ממוצע של 75 לפחות בשאר הקורסים והשלמת שני שלישי מחובותיו בחטיבה השנייה בתוכנית "תיאוריה והיסטוריה של תבנית עיר".

על בסיס גיליון ציוניו של הסטודנט ועמידתו בדרישות הנ"ל תקבע ועדה אקדמית עליונה את המשך לימודיו. כמו-כן, בסמכות הועדה, במידת הצורך, להמליץ בפני ועדת ההוראה של התכנית להעביר סטודנט למעמד "על תנאי" למשך סמסטר אחד בלבד בשנה"ל הבאה ולקבוע תנאי פרטני להמשך לימודיות כגון: דרישה לחזרה על קורסים, הגשת תיק עבודות או קביעת דרישות אקדמיות נוספות מעבר לתכנית הלימודים הרגילה.

בתום סמסטר אחד במעמד "על תנאי" תתכנס הועדה מחדש לדון במצב לימודיו של הסטודנט. הועדה תוכל להחליט להסיר מעמד "על תנאי", להאריכו לסמסטר אחד נוסף או להודיע לסטודנט על הפסקת לימודיו.

מקרא ציוני מעבדה

0-64 נכשל

65-74 ממשיך על תנאי

75-94 עובר

מדיניות איחור בהגשת מטלות הקורס

- לא ניתן להגיש באיחור מטלות המוגדרות כמבחן בית. סטודנט שמסיבה כלשהי לא יעמוד במועד הגשת מבחן הבית במועד א' ראשאי לגשת למועד ב'.
- עבודות/סמינר: במקרים חריגים, יש להעביר בקשה להגשה באיחור. על הבקשה להגיע לרכזת התכנית לפני מועד ההגשה בפועל. אישור הבקשה מותנה באישור ועדת ההוראה של התכנית ומרצה הקורס.
- איחור שאינו מוצדק (בלי בקשה מראש) יגרום להורדה של 5% מהציון לכל יום איחור. איחור שאינו מוצדק ואינו מאושר, של יותר משבוע יגרום לביטול הציון והסטודנט יתבקש לחזור על הקורס בתשלום.
- אי הגשת עבודה בקורס תוביל לרישום מחדש בתשלום בשנת הלימודים העוקבת. במידה וקורס זה לא יתקיים בשנה העוקבת, יהיה על הסטודנט להירשם לקורס אחר ולעמוד בדרישות הקורס כשאר הסטודנטים.

מבנה התכנית

שנה א'

5 קורסי חובה מבואיים	10 נ"ז
1 סמינר חובה	4 נ"ז
1 סמינר בחירה	4 נ"ז
3 מעבדות	12 נ"ז
סה"כ	30 נ"ז

הערה: סטודנטים שנה א', אינם מחויבים ללמוד בשנה א' קורס בחירה, אך יכולים במידה ומעוניינים. תשלום שכ"ל הוא עפ"י מספר הנקודות הנלמדים בפועל באותה שנה.

שנה ב'

קורס חובה מבואי*	2 נ"ז
1 סמינר בחירה	4 נ"ז
1 קורס בחירה	2 נ"ז
1 מעבדה	3 נ"ז
פרויקט גמר	6 נ"ז
קורס מלווה כתיבה	1 נ"ז
סה"כ	18 נ"ז

* בשנת הלימודים תשפ"א ילמד קורס החובה המבואי הליכי תכנון לשנה א' ושנה ב' במשותף, בהמשך יהפוך הקורס לשנה א' בלבד.

פירוט קורסים

שנה א'

לימודי חובה

סמסטר א'

- הפרויקט האורבני, 2 נ"ז.
- תיאוריה וביקורת בתכנון ערים, 2 נ"ז.
- שיטות מיפוי, 1 נ"ז.
- כלים דיגיטליים לעיצוב אורבני, 1 נ"ז.
- הליכי תכנון 2 נ"ז
- מעבדה 1: הקוד האורבני, 3 נ"ז.
- מעבדה 2: עירוניות פרוורית בישראל, מיפוי ותרחישים, 3 נ"ז.

סמסטר ב'

- מבוא לעיצוב אורבני, 2 נ"ז.
 - סמינר ירושלים, 4 נ"ז.
 - מעבדה 3: קווים תפרים ויחסי גומלין: שכונת אבו תור, 6 נ"ז.
- בנוסף, קולוקוויום ובו סדרת הרצאות אורח בנושא תרבויות עירוניות תינתן אחת לשבועיים בסמסטר א' ו- ב', וההשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

קורסי בחירה

- המרחב הציבורי, 2 נ"ז
- הנוף האורבני, 2 נ"ז

חופשת סמסטר

- חדשנות אורבנית, 2 נ"ז.

סמינר בחירה

סמסטר ב'

- תיאוריה פוליטית ועיר, 4 נ"ז.
- איך עושים דברים עם מפות: המקרה הישראלי, 4 נ"ז.
- המרחב המוסלמי והעיר הערבית*, 4 נ"ז.
- מילון הרעיונות הפוליטיים, 4 נ"ז

שנה ב'

לימודי חובה

סמסטר א'

- הליכי תכנון, 2 נ"ז.
- קורס מלווה כתיבה*, 1 נ"ז.
- מעבדת פרויקט גמר, 3 נ"ז.

סמסטר ב'

- פרויקט גמר, 6 נ"ז.

* קורס הכתיבה יתקיים במתכונת אחת לשבועיים וימשך גם בסמסטר ב' בנוסף, קולוקוויום ובו סדרת הרצאות אורח בנושא תרבויות עירוניות תינתן אחת לשבועיים בסמסטר א' ו- ב', וההשתתפות בה חובה על הלומדים במהלך השנתיים הראשונות (ללא נ"ז).

קורסי בחירה

סמסטר א'

- המרחב הציבורי, 2 נ"ז
- הנוף האורבני, 2 נ"ז

חופשת סמסטר

- חדשנות אורבנית, 2 נ"ז.

סמינר בחירה

סמסטר ב'

- המרחב הציבורי, 4 נ"ז.
- תיאוריה פוליטית ועיר, 4 נ"ז.
- איך עושים דברים עם מפות: המקרה הישראלי, 4 נ"ז.
- המרחב המוסלמי והעיר הערבית*, 4 נ"ז.
- מילון הרעיונות הפוליטיים, 4 נ"ז
- MAPPING HISTORIC URBAN LANDSCAPES, 4 נ"ז
- *קורסים נפרדים שניתן לקחת כקורסי בחירה של 2 נ"ז או את רצף הקורסים כסמינר 4 נ"ז

תקצירי קורסי חובה – שנה א'

הפרויקט האורבני

סמסטר א', יום ד', 9:00-10:30, 2 נ"ז

מרצה: פרופ' אדר' אלס ורבקל

במרכז בניית המרחב האורבני ניצב העיצוב האורבני כשיטה המרכזית שמחברת בין הבנת המרחב התלת-ממדי, התצורה העירונית והמורפולוגיה הרקמתית לבין הנוף החברתי, התרבותי, הכלכלי והסביבתי.

בו-בזמן, בבניית הסביבה העירונית העתידית יהיה תפקידו של המעצב האורבני ממוקד פחות בהכתבת חוקים ומרשמים למרחב המושלם ויותר בפיתוח מודלים של עיצוב כמחולל שינוי ליצירת מרחב אורבני אדפטיבי, מודלים שמבוססים על בסיס ידע קולקטיבי שנאסף מממשקים רחבים ומגוונים עם משתמשים ובעלי עניין. מייסדי הפרויקט האורבני כמו מנואל דה סולה מורלס, ברנרדו סקי, פאולה ויגנו וג'ואן בוסקטס חשפו את המתודות המקובלות בתכנון ערים כאנטי-עירוניות והציעו מרחב בנוי חלופי ברמה התת-עירונית, בקצוות או כאיים ריקים ברקמה העירונית. "ילדי" הפרויקט האורבני – דור חדש של עיצוב אורבני כמו אלכסנדר דוגה, קייט אורף, אדריאן גזה ואחרים החליפו את החשיבה על אנטי-עירוניות ברטוריקה של העיר. הם מדגישים את המרחב הפתוח הציבורי ומאמינים בהטרוגניות, ב"מנהטניזם", בעירוניות מטרופולינית – העיר היא חובה מוסרית, צפיפות היא ברכה, אורבניות מחוללת העצמה. במשבר הקיים של התכנון הכוללני, תפיסה זו של שילוב מתמיד בין זום-אין לזום-אאוט עשויה לזמן הזדמנויות חדשות להבנת השדה האורבני כמרחב מובחן ביותר.

הקורס יבחן מודלים שונים מסוף המאה ה-20 ועד היום בארץ ובעולם על רקע תיאורטי וביקורתית לקראת הגדרה חדשה של המושע "הפרויקט האורבני" בקונטקסט של פיתוח בר קיימא בעיר העכשווית.

תיאוריה וביקורת בתכנון ערים

סמסטר א', יום ד', 10:15-12:45, 2 נ"ז

מרצה: ד"ר נועה רובין

הקורס יעסוק בהתפתחות התכנון העירוני המודרני תוך התייחסות לתכנון כאל תוצר תרבותי, חברתי ופוליטי המשקף את תקופתו. זהו ניסיון בקריאה מחודשת בתולדות התכנון העירוני המודרני, מתוך מטרה לייצר היסטוריה כוללת, מודעת וביקורתית ומתוך הבנה כי ההיסטוריון (שהוא לרוב, מתכנן בעצמו) משחק תפקיד חשוב בעיצוב הזיכרון והתודעה של הדיסציפלינה. במהלך הקורס נסתמך על החלוקה המקובלת כיום בספרות, לפיה ניכרות בתכנון העירוני המודרני ארבע תקופות עיקריות. בכל תקופה נתחקה אחר רעיונות מרכזיים ודמויות מפתח ונדון בטקסטים תכנוניים בולטים ובתכניות חשובות. נבחן את התפתחות הביקורת על המחשבה התכנונית בתקופות השונות תוך התמקדות בשיח הפוסט-קולוניאלי ותרומתו לתכנון. לסיכום נסקור את הדילמות המרכזיות הניצבות בפני התיאורטיקנים של התכנון היום. במסגרת הקורס יערכו התלמידים הכרות מקיפה עם התפתחות המחשבה התכנונית מראשיתה ועד ימינו ובעיקר ירכשו כלים לשיפוט ביקורתי של הדיסציפלינה, תיאוריה ומעשה. הסטודנטים ידרשו לבחור ארבעה מתוך המאמרים שיקראו במהלך הסמסטר ויגישו עליהם דוח קריאה לפי פורמט שיוצג בשיעור. כל דוח יוגש עד לאותו השיעור שבו ידון המאמר (ולא יאוחר ממנו). מאמצע הסמסטר יונחו הסטודנטים לבחור מאמר אחד עדכני, העוסק בתיאוריה תכנונית עכשווית, לעבודה עצמית. את המאמר יציגו הסטודנטים בכיתה במסגרת רפרט בשיעור האחרון של הקורס ולבסוף יגישו

עבודה בכתב שתנתח את המאמר, עקרונותיו, מקורותיו והדוגמאות שבו וכן ביקורת עניינית שתהיה מבוססת על תכני הקורס.

מעבדה 1: הקוד האורבני

שבעה מפגשים ראשונים של סמסטר א' יום ד', 13:00-18:45, 3 נ"ז

מרצים: אדר' דניאלה פוסק, אדר' מירב בטט

מטרת המעבדה הראשונה בתואר: "קוד אורבני" היא פיתוח של הבנה של החיים במרחב האורבני דרך התבוננות, תיעוד ותיקוף אבחנות אינטואיטיביות באזור מוגדר של העיר. זו השנה השלישית לקיומה של המעבדה במסגרת לימודי התואר, בשנים שעברו התמקדה המעבדה בלב העיר של תל אביב ובמשלימתה – יפו שכן אנו עוסקים בתל אביב יפו. תוצרי המעבדה מציגים פסיפס אנושי, תרבותי, אדריכלי, פוליטי, חברתי והיסטורי אשר אפשרי רק ביפו – הם המגדירים את הקוד האורבני הייחודי לה. הסטודנטים נדרשים לפתח תובנות כלפי מושא המחקר ולבטא אותן בכותרת (היגד), טקסט הסבר ודימוי חזותי. התובנות מקובצת לספר ועוסקות במגוון ההיבטים של יפו על שכונותיה וקהילותיה ובין היתר מתייחסות למרחב הציבורי ותיפקודו, לנופים, מורשות, קונפליקטים חברתיים ופוליטיים וביטויים במרחב, עיצוב, חומר, תנועה, צלילים, צבעים, מרקמים, שפה ויחסי הפרט אל מול הכלל. התובנות האינטואיטיביות, אשר התקבלו על-ידי סיורים, ראיונות, רישומים וצילומים, גובו במחקר היסטורי, איסוף נתונים וניתוחם, טקסטים מספרות, שירה וקולנוע, לימוד תכניות בנין עיר, תיעוד מבנים, שלטים, גרפיטי, שמות רחובות ומשמעותם, דפוסית התנהגות במרחב, קשרים, גבולות, ומעברים בין שכונות, מרקמים וקהילות. המעבדה מבססת שיח המושתת על מושגים התקפים בכל חקירה של מרחב אורבני ועל ההבנה היסודית כי אין להציע התערבות במרקם ללא הבנה עמוקה של מהותו – לימוד הקוד האורבני של מקום, מלמד אותנו המעצבים/אדריכלים/מתכננים כי לעולם איננו פועלים בחלל ריק וכי תפקידינו הוא לספק לקהילה את התנאים המיטביים לשגשוגה.

מעבדה 2: עירוניות פרוורית בישראל, מיפוי ותרשימים

שבעה מפגשים אחרונים של סמסטר א', יום ד', 13:00-18:45, 3 נ"ז

מרצים: אדר' נעה אפל, עמיר בלבן

המעבדה תתמקד בבחינה של עירוניות פרוורית בישראל משנות ה-80 של המאה העשרים ועד ימינו, תוך דגש על שיטות וכלי מיפוי. נתחקה אחר מאפייניו הטיפוסיים של דפוס זה של עירוניות ותפיסות המגורים, תעסוקה ופנאי שהוא מניח, הנוגעות הן ליחידים והן לקהילות. סבבי הניתוח יבקשו לחרוג מהדיונים הכמותניים, הטכניים והצרכניים הרווחים ולמפות במבט רחב את התופעה על היבטיה התכנוניים, הצורניים, הכלכליים-חברתיים, הפרוגרמטיים וההיסטוריים. הצלבת נקודות מבט אלה תשמש לזיהוי מאפייניו התכנוניים הייחודיים של המרחב, על יתרונותיהם, חסרונותיהם וההזדמנויות הגלומות בהם. בפרט, נבחן עירוניות פרוורית תוך ניסיון להבין ולאתגר מספר הנחות עכשוויות של התכנון העירוני-פרוורי בישראל ובהקשרים גלובליים; (1) גדילת ההיקף של הפרויקט האדריכלי והכפפתו לפרויקט עירוני בבינוי פרוורי-מתחמי (2) הבניית הפרוור תחת מודל המתחם, כיחידה בעלת עצמאות צורנית, פרוגרמטית וחברתית יחסית (3) ולבסוף, ההבחנה הדיכוטומית בין מרכז לשוליים. ביחס להנחות אלו, נבחן את תופעת העירוניות הפרוורית על ציר אחד, ציר הספקטרום העירוני המניח תצריפי כלאיים שונים על הרצף שבין מרכז לשוליים. על בסיס זה נקדם אפשרויות של מיפוי וייצוג מרחבי חלופי של התופעה ושל אסטרטגיות תכנוניות הולמות.

שיטות מיפוי

סמסטר א' + ב' אחת לשבועיים, יום ד' 19:00-20:30, 1 נ"ז
תקציר ושם המרצה יפורסם בהמשך

הליכי תכנון

סמסטר א' יום ו' 9:00-10:30 2 נ"ז
מרצה : אדר' לינור לנקין ומרצים אורחים
תקציר יפורסם בהמשך

נתעמק בסוגיות של הליכי התכנון בישראל לאור המשפט הבינלאומי, חוק התכנון והבנייה, חוקים, תקנות ותקנים רלוונטיים נוספים והפרקטיקה המקובלת. ההרצאות, הסיוורים והתרגילים ישמשו מצע לבניית ארגז כלים אישי להכנה וביצוע של פרויקטי הגמר כיישימים בשטח. נתמקד במיוחד בנושאים של שימור, הגנת הסביבה, קיימות ושיתוף הציבור.

כלים דיגיטליים לעיצוב אורבני

סמסטר א', יום ו', 10:45-12:15, 1 נ"ז
מרצה: אדר' אלון שריג

הקורס, יתמקד בסדרה של מתודולוגיות גרפיות קלאסיות ועכשוויות בהן השתמשו ומשתמשים מעצבים אורבניים, על מנת לנתח, לקדם ולהצהיר רעיונות של עתיד והווה אפשרי לסביבה הבנויה. מול ובתגובה למתודולוגיות אלו, הקורס יתקיים במסגרת של הרצאות קצרות ותרגילים שבועיים אישיים, מתוכם הסטודנטים יפתחו דרכי פעולה ושיטות עבודה דו-ממדיות ותלת-ממדיות, במגוון של כלים דיגיטליים רלוונטיים, לייצוג, ניתוח ותכנון האספקטים הבנויים של המרחב. כל אחד מהתרגילים, יכלול הצהרה גרפית מרחבית ודיגיטלית המסבירה את עמדת הדימוי ביחס לסוגיה החברתית, פוליטית, סביבתית או טכנולוגית אותה הוא מנתח.

מבוא לעיצוב אורבני

סמסטר ב', יום ו', 12:30-14:00 2 נ"ז
מרצה: אדר' עופר מנור

התפתחותו ומיסודו של העיצוב העירוני כדיסציפלינה במהלך השישים השנים האחרונות התרחש על רקע תהפוכות רבות בגישות ותפיסות עולם במדעי החברה ובשדות העיצוב, שעל שניהם הוא נשען. מתוך כך, עד היום תחום זה נעדר הגדרה מוסכמת ומגובשת, ומצוי במאבק מתמשך ל'תפיסת מקומו' במערך הכוחות הפועלים בגיבוש דמותה של העיר. על רקע זה, הקורס יתחקה אחר ה'קול הייחודי' של העיצוב האורבני, תוך סקירה של התפיסות, העמדות, מושגי היסוד והעקרונות של התחום. הקורס יתבסס על מקורות למדניים כמו-גם על מקרי בוחן מרחבי העולם ומהפרקטיקום בירושלים, ויכלול סיור לימודי באורך שיעור כפול במרכז העיר.

סמינר ירושלים

סמסטר ב', יום ו', 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצה: ד"ר נועה רובין

ירושלים מתעדת בבנייתה היסטוריה מקומית ועולמית ומהווה מעין מיקרו-קוסמוס של המצב הגיאופוליטי, החברתי והתרבותי בישראל. לסמינר מטרה כפולה: ראשית, לספק לתלמידים הכרות מעמיקה עם העיר שתשמש מקרה בוחן והשוואה לערי מורשת עולמית אחרות, ושנית, ליצור מקום לדיון תיאורטי מעמיק בסוגיות חשובות הנוגעות לחקר המקום, תרבותו, והתעצבותו בהתאם. בסופו של הסמינר, הסטודנטים יכירו את הגיאוגרפיה וההיסטוריה של העיר באופן שיאפשר להם לספק ניתוחים בסיסיים של העיצוב האורבני המתמשך של העיר; וכן יכירו ספרות מקומית וגלובלית העוסקת בסוגיות השימור בעולם. בין הנושאים שיידונו: קדושת ירושלים לשלוש הדתות; תפקידה של הארכיאולוגיה בסיפור תולדות העיר; העיר היהודית, הנוצרית והמוסלמית; צמיחתה של העיר החדשה; ירושלים בראי הציונות; ראשית המדינה והבניה המודרנית בעיר; ירושלים כעיר קולוניאלית; ערך המקום, הפרשנות ומשמעות השימור בירושלים; ירושלים המחולקת והמאוחדת

מעבדה 3: מעבדת ירושלים

סמסטר ב', יום ד' 13:00-18:45, 6 נ"ז

מרצים: אדר' גנית מייזליץ כסיף, ד"ר אריאל הנדל
פירוט תכני המעבדה יעודכן בהמשך.

תקצירי קורסי חובה – שנה ב'

מעבדות פרויקט גמר

שבעה שבועות ראשונים של סמסטר א', יום ד', 13:00-18:45, 3 נ"ז
מרצים: אדר' עדי סלע וינר, פרופ' אליסה רוזנברג, אדר' נעה אפל
בחירה של אחת משלוש מעבדות מקבילות:

□ נופים חסינים, פרופ' אליסה רוזנברג

בספרו (2016) Landscape as Urbanism ציין צ'רלס ולדהיים כי כבר לא ניתן להבין את המטרופולין

של המאה ה-21 באמצעות מודלים אדריכליים בלבד. השינויים המשמעותיים אותם עברו המערכות

האקולוגיות, התשתיות והכלכלה מחייבים גישה חדשה לעיר המתבססת על המושג הרחב של "נוף". מעבדה זו מבקשת לבחון את ההיבט הזה באמצעות שלושה מושגי יסוד: "רשתות", "טריטוריה" ו"מערכות", בזיקה לעיר הישראלית. הקורס יעסוק ביצירת מערכות טבעיות ועירוניות לטובת איכות חיים, נופש, פנאי ותעסוקה בעיר נכיר כיצד טבע משתלב בעיר הבנויה וכיצד משפיעים אתרי טבע בעיר על הקהילה וניהול הסביבה והאקלים העירוני.

□ נופים אורבניים היסטוריים, אדר' עדי סלע וינר

מורשת אורבנית היא משאב חיוני בקידום החיים בערים ובאזורים אורבניים. היא כוללת רכיבים מוחשיים ובלתי מוחשיים הקשורים במגוון האנושי הקיים בערים בהווה וזה שהתקיים בהן בעבר. טמון בה פוטנציאל לפיתוח כלכלי וליצירת לכידות וחוסן חברתי בסביבה דינמית, המשתנה תדיר בהשפעת תהליכים כלכליים, חברתיים ותרבותיים, זאת תוך שמירת רכיביה ומאפייניה. הנוף האורבני-היסטורי הוא אזור אורבני שנוצר מריבוד תכונות, ערכי תרבות וערכי טבע במהלך ההיסטוריה. הוא מרחיב את המושג "מרכז היסטורי" או "מכלול", וכולל הקשרים אורבניים רחבים ואת סביבתם הגיאוגרפית (אונסקו 2011 : פרק 1, סעיפים 8, 9).

ב- 10 בנובמבר 2011, אישרה הוועידה הכללית ה- 36 של אונסקו המלצה בנושא נופים אורבניים-היסטוריים (Historic Urban Landscape Recommendation; HUL). בבסיס ההמלצה נמצאת גישת נופים אורבניים-היסטוריים שהתפתחה מתוך עיסוק באיומים על אופיין של ערים היסטוריות ובהתערבויות מודרניות המשפיעות עליהן ועל סביבתן. זאת בעידן שבו ממחצית אוכלוסיית העולם חיה באזורים אורבניים ומגמת העיור הגלובלית נמצאת בעלייה מתמדת. הגישה ממשיכה את תפיסת נוף התרבות (Cultural Landscape) הרואה את שילוב הטבע ומעשה ידי אדם על יצירת אתרים וסביבות חיים בהם ניכרת התפתחותה של ההתיישבות האנושית לאורך זמן. בכך גישת הנופים אורבניים-היסטוריים היא תפיסה בת-קיימה המושתתת על יחסי הגומלין שבין האדם לסביבה שבה הוא חי.

המעבדה תעסוק בגישת נופים אורבניים-היסטוריים והבנתה כגישה לניהול מורשת אורבנית כחלק מתכנון מתכלל. נכיר את האתגרים הקיימים בסביבות אורבניות ואת הקווים המנחים להתערבות ולפעולה בהם גיבוש מדיניות ושימוש בארגז כלים הכולל כלים למעורבות אזרחית, כלי ידע ותכנון, רגולציה וכלים פיננסיים, ונחקור תקדימים מהעולם בה מיושמת הגישה כיום. הגישה, הקווים המנחים וארגז הכלים המוצעים בה ישמשו לגיבוש התוצרים של מעבדת פרויקט הגמר בהם הגדרת שאלת המחקר, בחירת אתר לפרויקט, יצירת מיפויים וכתובת טקסט מסכם הכולל בחינת תקדימים וסקר ספרות.

◆ מגורים כמנוע ואפקט של עירוניות, אדר' נעה אפל

המעבדה תהווה מקום מפגש למחקר ודיון בסוגיות המרכזיות הנוגעות לעיר ולצורות המגורים בה וביחס ביניהם לפיתוח והתחדשות עירונית.

בשנים האחרונות, בין אם כתולדה של מצב כלכלי או כשאיפה לסולידריות, קהילתיות ושיתוף, אנו עדים לתצורות שונות של "היות ביחד במרחב העירוני"; מחללי עבודה משותפים לצורות מגורים משותפות דרך פתרונות נידות ותחבורה שיתופיים. במסגרת המעבדה ננסה להבין כיצד תצורות שונות אלו של שיתופיות משפיעות על המרחב הציבורי ועל האופנים השונים בהן נבנית ומתפתחת העיר כיום.

בניה למגורים היוותה לאורך התקופה המודרנית מנוע מכרזי של מחשבה על תצורות עיר וחיים עירוניים, תחת מודלים שונים של ניהול כלכלי. כיום אנו עדים לשינויים בדפוסי פיתוח המגורים על ידי המדינה והרשויות, לשינויים בזכות ובגישה למגורים וליחסי הכוחות השונים בין שחקנים פרטים למוסדיים בפיתוח מגורים במרחב העירוני.

במסגרת המעבדה נדון באופני ההתחדשות העירונית למגורים ובהשפעתם על איכות החיים שלנו, המשתמשים, תוך ניתוח של מגוון הכוחות הפועלים במרחב העירוני, ההזדמנויות והאתגרים העכשוויים בעידן של צפיפות וגידול אוכלוסין, תשתיות ופיתוחים טכנולוגיים.

לצד מחקר ודיונים משותפים ידרש כל סטודנט להגדרת תחום עניין וניסוח שאלת מחקר אישית, גיבוש הצעות לאתרי פעולה פוטנציאליים ואסטרטגיות פעולה לקראת פיתוח פרויקט הגמר.

קורס מלווה כתיבה

סמסטר א'+ ב', יום ו' 10:45-12:15, 1 נ"ז

מרצה: ד"ר אדר' מיכל ברייאר

מטרת הקורס היא לסייע בפיתוח המסד התאורטי של פרויקט הגמר וביטויו באופן העומד בסטנדרטים של כתיבה אקדמית. הקורס יתמקד בהקניית מיומנויות בסיסיות הדרושות להבנה וגיבוש מחקר של בעיה מרחבית. נעסוק בגיבוש נושא המחקר ותיחומו, בהתווית שאלת המחקר, בהגדרת שדה המחקר והמקרה/ים שייבחנו, באיתור חומרים ביבליוגרפיים וכתובת סקירת ספרות רלוונטית, בבחירת שיטות מתאימות לאיסוף וניתוח נתונים, ובניסוח טענת המחקר המרכזית. בפרט, נתמקד במסורות של המחקר האיכותני, בהנחות היסוד של הגישה המחקרית, ובמתודולוגיות המחקר האופייניות לו. נעשה זאת הן בעזרת קריאה ביקורתית של טקסטים אקדמיים, והן באמצעות תרגילי כתיבה מעשיים.

פרויקט גמר

שבעה מפגשים אחרונים של סמסטר א'+ סמסטר ב', יום ד', 13:00-6, 18:45 נ"ז

פרופ' אדר' אלס ורבקל, פרופ' אדר' צבי אפרת, אדר' דניאלה פוסק, פרופ' אדר' סנאן עבדל קאדר, פרופ' אליסה רוזנברג, אדר' שמוליק גרואג.

מרכז סדנאות פרויקט הגמר: ד"ר אדר' מרטין הרשנזון

לקראת סוף הלימודים סטודנטים יפתחו פרויקט אורבני מחקרי \ תכנוני על בסיס עמדה תאורתית בתחום העיצוב האורבני. פרויקט הגמר מהווה הזדמנות להגדיר עמדה בהיבט מסוים של תחום עיצוב האורבני. כחלק בלתי נפרד מתהליך העיצוב, הפרויקט יכלול תזה ומחקר, הגדרת האתר, בניית פרוגרמה ויצירת אסטרטגיות וטקטיקות תכנוניות. מטרת הסטודיו תכלולנה פיתוח פרויקט מבניית קונספט ועד תכנון מפורט, מתודולוגיית תכנון המובילה מקונספט לתכנון מפורט, חשיבה עצמאית, בניית עמדה ביקורתית ביחס לסוגיות עכשוויות, בניית שפה תכנונית חדשנית וקוהרנטית ופיתוח שיטות ייצוג ופרזנטציה מתקדמות.

תקצירי קורסי בחירה – שנה א+ב

הנוף האורבני

סמסטר א', יום ו' 12:00-14:30, 2 נ"ז

מרצה: פרופ' אליסה רוזנברג

משמעות הנוף האורבני עברה טרנספורמציה בשנים האחרונות. קורס זה יחקור את האופן שבו הנוף הפך למודל של עירוניות בעקבות ה *landscape urbanism* מטרתו של הקורס להפגיש את הסטודנטים עם גוף הידע העכשווי ולפתח ראייה ביקורתית כלפי הנעשה בתכנון המרחב הציבורי הפתוח בישראל ובעולם. הסמינר יבקש לזהות סוגיות יסוד של הנוף כתשתית עירונית, אקולוגית וחברתית. ההוראה תעשה במתכונת של הרצאות ודיון ביקורתי בכיתה בהתבסס על חומרי קריאה.

המרחב הציבורי

סמסטר א' יום ו' 12:30-14:00 2 נ"ז

מרצה: ד"ר אדר' ארז גולני סולומון

קורס זה עוסק באופיים הקולקטיבי של מרחבים ציבוריים. הוא עוסק באפשרויות שטמונות היכן ובעת שאנחנו חולקים את חיינו עם אחרים, לרוב זרים. הוא רואה במרחב הציבורי זירה שצורתה ותפקודה נקבעים על ידי סמכותם של כוחות פוליטיים, כלכליים, דתיים ותרבותיים מצד אחד, וביטויי תשוקה של החברה מצד שני.

הקורס יבחן את הדרכים בהן מרחב ציבורי מתפקד בפועל ובתיאוריה לתמיכה בחיים דמוקרטיים, ואת מעמדו כנכס בסיסי אשר באמצעותו מתאפשרים, באופן עקרוני אך לא בהכרח בפועל, משאבים דוגמת חופש, זכות, שוויון וצדק. הוא יבחן כיצד המרחב יכול להיות מנחה לסדר אזרחי, אתר התנגדות, התאגדות והפעלת כוח, ובמה ליצירתיות והופעה. לאורך הקורס נפגיש מודלים נפרדים לניתוח ביקורתי של מרחב ציבורי עם אוספי קריאה 'קלאסית' ועכשווית באופן שימחיש את היסודות התיאורטיים של המרחב הציבורי, יאפשר דיון בסוגיות של הון, חלוקה משאבים, נגישות וזמינות, ויציע דרכי התמודדות עם שאלות דוגמת אלה הנוגעות להתערבות הציבור בקביעת מדיניות וניהול המרחב הציבורי.

דגש מיוחד, תוכני, יינתן לדיון במערכת היחסים שבין פרטי וציבורי - 'הדיכטומיה הגדולה'; לחקר ההבחנה בין מה ששייך לתחומו המוגן של הפרט, ברשות היחיד, לבין מה ששייך אל תחומו הפומבי של הציבור, ברשות הרבים. דגש נוסף, מתודולוגי, יינתן לטקסט: לקריאה, ניתוח ופרשנות. נתחיל עם אקטואליה, בהרצאה שכותרתה "קוביד-19, מרחב ציבורי אפידמי", ונסיים בהרצאה אודות "שניות וסנטימטרים - מידות רדיקליות וצפיפות".

מרכיבי הקורס נפרסים באופן גמיש לאורך שלוש תקופות. הם מציעים סקירה ביקורתית של מושגי מפתח בתחומי מחשבת המרחב הציבורי כפי שהוצגו בדיון על העיר העתיקה והמודרנית, עוסקים בתפיסות המשתנות בדיון על העיר העכשווית, ומצביעים על אפשרויות לדיון ספקולטיבי על אודות המרחב הציבורי בעתיד הקרוב. נתמקד במרחבים של האדם המודרני והעכשווי, בפינת הרחוב ובמסעדת המפעל, בתשתית המלאכותית ובשדה הקרב, באי וביער, מעל האדמה ובתוכה, כמו גם בייצוג ובעבודת האומנות. הקורס נפרש לאורך ארבעה עשר מפגשים. נקדיש אותם להרצאות ודיונים כיתתיים, לתרגול חשיבה ביקורתית ופיתוח מימוניות ניתוח של נושאים הקשורים במרחב הציבורי.

המרחב המוסלמי *

סמסטר ב' יום ד', 9:00-12:00, 2 נ"ז

מרצה: חוסני שחאדה

תקציר יפורסם בהמשך

העיר הערבית*

סמסטר ב', יום ד', 9:00-12:00, 2 נ"ז

מרצה: פרופ' אדר סנאן עבד אל קאדר

המודרניזציה של הערים בעולם הערבי קרתה במהלך שלוש תקופות היסטוריות: תקופת שלטון האימפריה העות'ומאנית, תקופת הקולוניאליזם האירופאי, ותקופת פוסט-קולוניאליזם בה קמו מדינות לאום. בעת שבה העולם הערבי חולק למדינות לאום על בסיס הסכם סייקס-פיקו, בפלסטין קמה מדינת ישראל, מה שקטע את תהליך המודרניזציה ויצר "ערים מעורבות" בהן החברה הערבית נדחקה לשוליים.

הכפרים הפלסטינים שנשארו איבדו את זהותם הכפרית ותפחו על גדותיהם בריכוז אוכלוסין, מה שהוביל למצב של עיור ללא ארגון עירוני. כתוצאה, נוצרה פעילות בלתי-פורמאלית, הן ארכיטקטונית והן בעיצוב האורבני.

חלקו הראשון של הקורס יתאר את התפתחות ומודרניזצית הערים המרכזיות בעולם הערבי לאורך שלושת התקופות. בחלק השני של הקורס, נעסוק במה שמכונה "ערים מעורבות" בארץ, ובנוסף נבחן את התהליכים הבלתי-פורמאליים בתכנון האורבני להם נתון המרחב הערבי בארץ. במהלך הסמסטר יבחרו הסטודנטים בעיר ערבית שאותה יחקרו בכתיבה תיאורטית וינתחו בשרטוטים ואיורים תוך מתן דעה ביקורתית על תופעת העיור ללא עיר בארץ. בנוסף, ישאלו הסטודנטים כיצד היה נראה תהליך זה אילו המרחב הערבי בארץ לא היה מוכפף ליחסי של שולט ונשלט.

*שני הקורסים המרחב המוסלמי והעיר הערבית יכולים להילקח כקורס בודד או כרצף שווה ערך לסמינר בחירה.

חדשנות אורבנית

חופשת סמסטר, שבועיים מרוכזים, 2 נ"ז

מרצה: פרופ' אדר' מייק טרנר

השנים 2015 ו-2016 סיפקו טקסטים אשר השפיעו באופן משמעותי על האופן שבו אנו חושבים בשדה האורבניזם – שימור ופיתוח. הייצוג הישראלי היה משמעותי ביצירת המסמכים וקעת האתגר העומד לפנינו הוא יישום המושגים החדשים בהקשר המקומי, בערים הישראליות. הטקסטים, יחד עם המחקר העכשווי בתחום, עשוי לסייע בחשיבה מחודשת על המתודולוגית העירונית בישראל. מסמכים ומחקרים אלו מעלים אתגרים חוצי-גבולות כגון: גיוון תרבותי, תכנון ושיקום עירוני על כל צורותיו. אחד המסמכים המרכזיים בו יתמקד הקורס הוא '2030 Sustainable Development Goals' (SDG), ובפרט מטרה מספר 11 אשר לפיה על הערים להיות: בטוחות, מכילות, גמישות ומקיימות. בהקשר זה הקורס ידון בשאלות: כיצד ניתן לתרגם הנחיות אלו לעיצוב עירוני? כיצד מעריכים את הרעיונות האלטרנטיביים הללו? מה יכול להיות התפקיד של תכנון השתתפותי? כיצד משפיעה המהפכה הדיגיטלית על שינוי עירוני? בנוסף על הדיון התיאורטי, ייבחנו הטקסטים (HUL) Historic Urban Landscape ו-New Urban Agenda (NUA) בהקשר למקרי בוחן מן הארץ והעולם, מהלך זה ישלים הבנה עמוקה של הפוטנציאל היישום שלהם במערכות התכנון, בעזרת חוקים ותקנות, לשם יצירת התחדשות עירונית וחדשנות. סטודנטים/יות יתבקשו לזהות חקר-אירוע ולהעריך יישום כלים רלוונטיים עם תסקיר השפעה impact assessment וזאת כדי להכיר המערכות האורבניות העכשוויות

תקצירי סמינרי בחירה – שנה א+ב

מילון הרעיונות הפוליטיים

סמסטר ב', יום ד' 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצה: ד"ר אדר' ארז גולני סולומון

לתשומת ליבכם, הסמינר יתנהל במתכונת סטודיו במחלקה לתואר ראשון בארכיטקטורה. סטודנטים לתואר שני בעיצוב אורבני אשר יבחרו להשתתף בסמינר זה, יחוייבו לנוכחות של 3 שעות ראשונות מתוך 5 שעות מלאות של שיעור הסטודיו.

המילון – הסטודיו הוא מילון בהתהוות. כל בניין שיתוכנן במהלך הסטודיו יהווה הגדרה לערך יחיד במילון רעיונות. יהיה ביכולתו למסור מידע על הערך ולהדגים את הרלוונטיות שלו לארכיטקטורה ולמחשבתה. בחירת הערכים וההחלטה לכלול אותם בדיון נעשית על פי הרלוונטיות שלהם, מידת מעורבותם בחיינו והשפעתם עליהם, ועל פי האופן בו הם ספוגים במרחב הישראלי. בניית מילון שכזה, עשוי מבניינים ומונחה על ידי מילים, מאפשרת דיון במאפייני המציאות—נאו ליברלית, קפיטליסטית, ביטחונית, לאומית, אורבנית—ומדרבנת מערכת יחסים שבמסגרתה גוף הידע שמרכיב את הארכיטקטורה מתפתח על פי תשובות שניתנות לשאלות חקרניות על מושגי יסוד. בסמסטרים קודמים נידונו בסטודיו ערכים דוגמת 'שינוי צורה', 'זירת פשע', 'שעמום', 'יופי', 'שדה קרב', 'ארוס', 'מודל', 'אסון', 'הר', 'מוות', 'חתונה', 'טעות', 'רוח רפאים' [phantom], 'אוטופיה', 'אין סוף', 'אי' ו-'דקדנס'.

הרעיונות – ארכיטקטורה מקבלת ממשות בתהליך שביסודו ובמהלכו עומדים רעיונות. הרעיונות נחשבים קטגוריה הכרחית לקיום, הם מראה בהירה לאידאולוגיות של חברה ולמאפיינים שלה, וכלי עבודה בסיסי בתהליכי יצירה ויצירת המרחב בפרט. הרעיונות נידונו תמיד בכל תחום-דעת. למרות העניין התמידי ברעיון, הסימוכין שניתנו לחשיבותו או הביקורת שהוטחה בו, ולמרות סימונו של הרעיון כגרעין העשייה האדריכלית, מערכת היחסים בין הרעיון לבין הארכיטקטורה אינה נידונה באופן רציף. בכוונת הסטודיו לתרום לדיון אוניברסלי שהתפתח באקדמיה על הקשר בין בניינים לרעיונות ולשמש חלוץ בדיון דומה בהקשר ישראלי.

הפוליטי – אופייה המולד של הארכיטקטורה ואופן השפעתה על המציאות הם פוליטיים. בניינים נושאים פוטנציאל מיוחד. הם קובעים, מפתים, מאיימים, כולאים, מגנים, מפלים, מהללים, מרשימים, הורסים, כופים, צוברים, משנים, מפרידים, ממכרים, שולטים, מאפשרים ושוללים. אופיים של הבניינים, הפוטנציאל האנטגוניסטי המיוחד שלהם ואופן השפעתם על המציאות הוא פוליטי, כמעט תמיד. במהלך הסמסטר יושם דגש על רעיונות פוליטיים, על תגובות לאופיה הפוליטי של הארכיטקטורה ולמבנה הפוליטי של המרחב הישראלי. הבניינים שיתוכננו—מכלולי הרעיונות, האסטרטגיות התאורטיות ופעולות העיצוב—יהוו ניסיון לתיאור המשמעויות הפוליטיות הגלומות במרחב, ולאבחנה ביקורתית של תופעות חדשות שנכללות בו בהווה ושחורגות מהגדרות ודימויים מקובלים.

המרחב המוסלמי והעיר הערבית

סמסטר ב', יום ד', 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצים: חוסני שחאדה ופרופ' אדר' סנאן עבד אל קאדר

נלמדים כרצף, 7 שבועות כל קורס, פירוט -ראה לעיל

תיאוריה פוליטית והעיר

סמסטר ב', יום ד', 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצה: ד"ר אריאל הנדל

העיר – כרעיון וכמעשה – עמדה במרכז מחשבתם של הוגים פוליטיים רבים, החל באפלטון והפוליס היוונית וכלה בפילוסופיה הנכתבת במקומות שונים בעולם בימים אלה ממש. העיר, בשל הריבוי, המגוון והאופי הפתוח והבלתי נתון מראש המאפיינים אותה, נתפסת כמקומו של "הפוליטי": דהיינו, כאתר המרכזי שבו בני אדם נפגשים, פועלים ויוצרים, מחד גיסא, אך גם כמקום שבו נחשפים המתחים, ההפרדות והעימותים, מאידך גיסא. מטרת הסמינר תהיה להתחקות אחר מקומה של העיר בתיאוריות פילוסופיות-פוליטיות שונות, לעמוד על מקומם של התכנון והעיצוב העירוני כחלק מיצירת המרחב הפוליטי – ולדון, תוך קישור לאירועים אקטואליים, בשאלות של אי-שוויון, של צדק חברתי, של אקטיביזם ושל שינוי.

איך עושים דברים עם מפות: המקרה הישראלי

סמסטר ב', יום ד', 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצה: ד"ר תמר ברגר

מיפוי הוא פעולה של ברירה וחיבור – זו נקודת המוצא לקורס שיעסוק באחד הכלים האפיסטמולוגיים החשובים שבנמצא. נדון במושג עצמו ככלי פרשני וככלי מעצב מציאות ונבחן שורה של מיפויים גיאוגרפיים, מדיניים וחברתיים, היסטוריים ובני זמננו בהקשר עולמי ובדגש על המקרה הישראלי. לצד בחינה ביקורתית של שורת מיפויים קיימים ניצור מתווים למיפויים אלטרנטיביים בהקשר הישראלי. הנושאים: מבוא מושגי (ממפים וממופים, תחומי המיפוי, סוגי המיפוי), מיפוי גיאוגרפיים (אקלים, סביבה), מיפוי מדיני (גבולות, ההיסטוריה של המקרה הישראלי), מיפוי אתנו-גיאוגרפי (שלטון ואזרחים, זיקות כלכליות, פורמאלי/א-פורמאלי).

Mapping historic urban landscapes

סמסטר ב', יום ד' 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצות: אדר' קומל פוטר, אדר' אנה ג'יון יארזה פרץ

תקציר יפורסם בהמשך